

Erdély Paradicsoma-Torockó-Toroc-kő...-Torok-kő...-Székelykő

Mindenkinek van talán az életében 1-2 olyan hely a Földön,
amibe „beleszerelmesedik” valamiért, ahol tényleg „Egy az Isten”...
A 2000. szeptember 10-től Európa Nostra-díjas Torockó ilyen hely nekem...
Egy „sziget-falu” a világban, mint Gauguin álmaiban Tahiti.

A Látvány-a Látlat: egy nagy ősz-állat („szerves”, azaz élő-lény!) a tájban.
Vagy egy ember?
Egy nő talán?
Fekvő/nek tűnik, fekvő óriás.
Hátán vagy mellén fekszik?
Hátas vagy hasas?
Most kel fel vagy éppen nyugszik meg?
Kitüremkedik-nyílik a föld alól, a mélyből, a rejtettből, a rettenetesből, az ismeretlenből,
a bizonytalanból vagy éppen most bújjik vissza bele?
Nem tudom.
Hosszan elnyúlik, kilométerekre.
S a Napot „elrendezi” reggelente:
elő-hívja, elő-engedi, majd visszatartja-eltünteti, s ismét felszínre dobja-löki.
Tüneményt varázsol.
Napot mozgató, megváltoztató, késleltető a Résben, a Nyílásban.
Napot-szülő Nap-kő.
Torockó és Torockószentgyörgy: testvér-iker falvak a Kő két végiben.

Elő-őr/s.
Őr és tanú-hegy. Nyom. Eleven lelet.
Dráma. Tekintély (fenség).
A békés völgyben, a semmiben tűnik-bukkan fel. Magányos szigetként.
Meglehetősen bizarr, váratlan, irreálisan-szokatlanul aránytalan, nyomasztó, hihetetlen,
meglepő, ijesztő, megdöbbentő (mennyi csak „közelítő” jelző!) egy embernek,
főleg, ha az megrögzött alföldi, mint jómagam.
Elképesztő-elképzelhetetlen kötőmeg, s hirtelen magasság.
„Függéyesen”-ahogyan Orbán Balázs oly találóan, szép régi nyelvezetben megírja.
Elementáris.
Alpok Erdélyben...
Meredély..., s az az északnyugati gerinc, ami az Égből leér a faluig..., hát az is egy Csoda!
Két csúcsa van: ők is ikrek!
Vár-rom az egyik, az északi tetején.
A kő... marad.
Szervetlennek hisszük, szervesként tűnik elénk.
Fosszília-őskövület. Maradvány. Ős-hüllő.
A kő... marad. Az őr nem hagyja el őrhelyét.
Atlantiszi időkből való, ősz-hiteles.
Egy magyar szfinx.
Bálvány...
Tömör, de csipkézett, barázdált-szabdalt-sebes-mardosott.
Bálna?

Mennyi arc, fej és testrészt bújik elő..., az élettelen kő minduntalan élővé válik!
Létkezdemények, majdani lehetőségek az Élet jövőjére nézve.
A kő... marad.

Északról jöve: egy rettenetesen nagy fej néz le rád..., egy ör-fej. Erdőkkel itt sűrűn tarkítva.
Mint egy csőrös madár...?
Akinek még füle (!) is van..., sziklagerincek, sziklarepedések gazdag rajzolata.

Nyugatról: a méltán híres Lát-vány, Csontos Mester szavaival élve: Lát-lat..
Festőknél maradva: Paul Cézanne-nak volt egy hegye, a Mount Saint Victoire.
A Székelykő kinek a hegye festő-testvéreim?

Csupasz, puszta kő.
Lezúduló, lecsúszó, lavinaszerű kavics-kötömegek, zuhatag.
Meredély.
Keleti oldalát még nem ismerem.
Hívó kő: menj fel, gyere fel!
„Unitárius Somlyó”..., lehetett volna, lehetne.
Eddig még csak a lábánál toporogtam, nem volt „helyzet”, hogy felmenjek rá..., sajnos.
Lenn még zöld, étellel teli, békésen legelésző állatokkal, egyszerű és értelmes emberi világ,
fennebb pedig szürke, kékes-lilás-kő lavinás-sivatagos-holdszerű létező tere e táj.
A színváltás látható, tetten érhető.
Ott már nem ember él, hanem valami más, hidegebb, hűvösebb, ijesztőbb létforma.
Magány, halál, csend és rettenet, ijesztő nem evilági.

Nem ismerem a vízrajzát, az éghajlat változtató hatását, mikroklímáját.
Ünnepe, búcsúja (?): Pünkösöd-Ikrek.
Így emlékszem 25 évvel ezelőtti szavakra..., mese nincs: utána kell nézni!

Szemben vele *Vidálykő* és *Tilalmas*, még magasabb, de nem ily hirtelen magasodó hegyei.
Nagyenyed felől jöve is „szenzációs”: a lélegzetelállító „*Kőköz*” a bejárata a volgynek.

Fenség.
Fenn-s-ég...
Fenn-s-Ég.
(S mikor a felhők elfödik az összes csúcsot, ormot...)

A kő rendezzi a tájat: origó, központ.
Mágnes (magnus...)-hegy!
Egy nagy delej.
Odahív, odavonz, odaterel, s nehezen enged, lenyűgöz.
Kegyességek árad belőle. Nem gonosz, nem bántó, nem barbár.

A kő...marad, most 1129 méter magas...
Tetején a betonkő folyamatosan átfestődik-átszíneződik a magyar trikolórra..., vajon miért?
S ha már magyar történelem: 1704-ben a nagyenyedi diákok ide(is) menekültek
a császári csapatok elől, s a kettős hegy sziklabarlangjaiban tartották meg előadásukat
a hagyományok szerint.

Az Élet meglepetései, párhuzamos formái közül egy igen szép az írás végére:
Szatmárcsékén a temetőben járva fotóztam ősszel a híres fejfákat, s vettem ott észre, hogy
a fekete (fényben csodakék! világos kobaltkék a fekete alapon...) csónakos fejfák „teteje”,
felső része (mikor már dolgozott” rajtuk az Idő egy keveset...) teljesen olyan forma kicsiben,

mint Torockó méltán híres Székelyköve nagyban: hegyesen csipkés, folyton csak felfelé törő, eget vág(y)ó. Mint ha madár volna..., kőből, fából.

Kiszámíthatatlan éles formákkal „lép” elő. Fa és kő, kicsi és nagy, mind-mind ugyanazt mondja, mutatja: félelmetesen nagy, emberileg mégis bemérhető, megfogható, megélhető. Változékony, mint a női lélek-élet. Fekvő nő, s kőfolyás az öle...(Sólyom Ferenc által)

Buka László

Debrecen, 2010. július eleje-2011. nehezen megszülető tavasza

(Miből van a kő?

Mészkö, ezért vannak benne üregek, barlangok.

A temetőben sziklasírok, mit Szicíliában vagy a Szentföldön.

Költői a kérdés: milyen bora lenne? Nincs rajta ma termőföld...,

nagyon meredek és lecsúszott róla régen, ha volt rajta egyáltalán.

Volt? Majd lesz?)

Utóirat, meditációs „alap”:

Kelet Svájc... , persze nekünk nem túl érdekes Svájc maga...

Azok ott német ajkú hegyek, vagyis hidegek, jegesek, szúrósak, merevek, kemények, élettelenek, mint azok az emberek, akik ott-bennük-rajtuk-általuk-belőlük élnek.

Táj és ember szorosán összefügg...

A táj mélyen meghatározza az ott élő embert.

Ez itt Torockón a magyar Alpok..., s mily érdekes a előbbiekkal összefüggésben,

hogy itt német-osztrák származású vasbányászok éltek hajdanán....,

később aztán erős magyar érzelmekkel!

Egyetlen egy „dolog” maradt csak hátra.

Ha fenn vagy a csúcson, a tetőn, már csak egy mondat lesz érvényes: Ó, Istenem!

2011. májusának végén, júniusának elején, s majd azután ősszel is

Buka László